

ÈÇÓ×ÁÍ ÈÀ ÑÎ ÒÈÎ Ì ÓÇÛÈÎ ÈÎ ÆÈÈ

Áî öáí ò, äð. Õàçà ÒÁÍ ÑÓÃ

ÈÛðàÛçñèí - Õóðáöèèè Óí èááðñèðáð "Ì áí àñ"

Î ÁÛÃÈÒ ÑÓÁÛÈ – ÑÎ ÒÈÎ ÈÎ ÆÈ×ÃÑÈÈÈ ÁÑÎ ÆÈÒ ÈÑÑÈÃÁÎ ÁÁÎ Èß Ì ÓÇÛÈÁÈÛÎ Î ÁÎ Ì ÈÐÁ

Ááí í áÿ ñòáöÿ ï ðááñðááèÿáð ñí áí é áááááí èá á ì èð ì óçÛèè è áááèòð òáðáèðáðèñòèèò ì óçÛèáèÛííé æèçí è í áðí áí á ì èðá. Ááçòñèí áí í, ì Û ì í æáí ñááèáðü ÿòí èèøü ï ðí èçáááÿ áÛáí ðèó è ï ðááèèÛí Ûé ñèí òáç. È áñá æá ì Û í ááááí ñÿ áÛéòè çá ðáí èè í áÛ÷ííáí ï òí í ðáí èÿ è ì èðí áí é ì óçÛèá èèè, èáè í áçÛááòð áá àí áðèèáí òÛ, "ÿòí è÷áñèí é ì óçÛèá". Áèÿ òí áí, ÷òí áÛ í á ðáññí áððèááðü ááí í òòð ñòáðüòð òí èÛèí èáè çí áèí ì ñòáí ñ í áçáí ááí í é ì óçÛèí é, ì Û áèèò÷èèè ì óçÛèáèÛí òòð èóèüòóðò Ááðí ì Û ñ áá áèáááí è÷áñèí é ñòáðí é.

Çááñü í áí áóí áèí í òòí ÷í èðü ï áí ó ááðáèü - èáæááÿ ì óçÛèáèÛí áÿ ñèñòáí á, òí áñòü ì óçÛèá è ì óçÛèáèÛí áÿ æèçí ù èòáí áí í áÛáñòáá, ÿáèÿáðñÿ ï÷áí ù ñèí áèí Ûí ÿáèáí èáí, èí òí ðí á ì í æáò áÛòü ï ðí áí áèèçèðí ááí í é ì ì ñòèáí òòí ñ ðáçí Ûò òí ÷áè çðáí èÿ. Õáí í á ì áí áá, ì Û í á ì í æáí ì ñááðèòü áí èÛòí á èí èè÷áñòáí ááðáèé, èí òí ðí á í áí áóí áèí í áèÿ èèèòðñòáðèè áñáð ÿèáí áí òí á ðáçèè÷íó èóèüòóð. Í áí ðèí áð, èçó÷áí èá èèðáèñèí é ì óçÛèè ì í çáí èèð ñááèáðü ááðáèÛí Ûé áí áèèç ðí èè ì óçÛèè á ì í èèðè÷áñèí ðáçáèòèè ì í ááðí èçèðí ááí í Ûò í áòèè. Èçó÷áí èá èí áèèñèí é ì óçÛèè òááèÿáð ñí áòèáèÛí í á áí èí áí èá áçáèí ì òí í ðáí èòð ì óçÛèè è òáí òá. Èçó÷áí èá áððèèáí ñèí é ì óçÛèè Ò æí í é ÑáðáðÛ ì í æáò ì í ñèóæèòü áááááí èáí á ì èð ì ì ì óèÿðí í é ì óçÛèè á í áçáí ááí Ûò òðááí èçèðí ááí í Ûò í áÛáñòááò. Èçó÷áí èá ì óçÛèè Ñðááí ááí Áí ñòí èá ì í æáò áÛòü ñòí èóñèðí ááí í í á ðáçèè÷íó ì óçÛèáèÛí Ûò èí í òáí òèÿò ì èðí áÛò èóèüòóð, á òáèæá í á ñí í ñí ááò èñí í èí èðáèÛí è èí ì ðí áèçáðèè. Èçó÷áí èá ááðí í áèñèí é ì óçÛèè ì í æáò ì í èáçáðü òáñí òòð ñáÿçü ì áæáò òí èÛèí ðí í é, òóáí æáñòááí í í é è ì ì ì óèÿðí í é ì óçÛèí é á ñí áðáí áí í ì ì èðá, á òáèæá ì í çáí èèð áçáèÿí òòü

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Íà ì óçÙéàèúí Ùá è ñí òèàèúí Ùá òáííí ñòè. Èçó-áí èà èí áí í áçèèñéí é ì óçÙèè ì í çáí èýáò èññèááí áàòú áà çí à-áí èà á çáí ááí í ì èðá, á òàèæá ðí èú çáí ááí Ùò áðòèñóí á è òðòèñóí á àèý ðàçàèòèý ì óçÙéàèúí í é èóèúòðú Èí áí í áçèè. Bí í í ñéáý ì óçÙéà ì í æáò ì í ñéóæèòú àèý ñí áðáí áí í Ùò í á Ùáñòá í ðèí áðí ì í òèðÙòèý ñáí èò ñòáðÙò í áðí áí Ùò òðáàèòèè. Óáí òðáèúí í áçèàòñéáý ì óçÙéà ýáèýáòñý èñóí -í èéí ì èí òí ðí áòèè àèý èçó-áí èý èñóí ðèè è í ðááÙñóí ðèè ááñí èñúí áí í Ùò ì óçÙéàèúí Ùò èóèúòð èèè èñóí -í èéí ì èí òí ðí áòèè í áçàèí í ááèñòáèè òðáàèòèí í í é, ñáèúñéí é í áðí áí í é ì óçÙèè è ñí áðáí áí í Ùò òðááí èçèðí ááí í Ùò ì í èèýòí è-áñèèò èóèúòð.

Í àøà òáèú – ì í í í -ú ñòóááí òàí ì í í ýòú ì óçÙèò èàè èóèúòðí í á ýáèáí èà. Ì Ù í ááááí ñý, ì í èðáéí áè ì áðá, á Ùçáàòú èò èí òáðáñ è ì óçÙéà í áñéí èúèèò ì èðí á Ùò èóèúòð è áàòú èí áí çí í æí í ñòú í áñèáàèòúñý ýòí é ì óçÙéí é. Í áí áèí ì í í ýòèá í òí ì, -òí ì óçÙéà áí èæáí á ñéóæèòú ì ðáèí ò Ùáñòááí í í àèý í áñèáæááí èý òáðáèòáðí í àèý Çáí ááá. Ì óçÙéà, í èí òí ðí é ì Ù ñáè-áñ áí áí ðèí, èí ááò áí èáá áèòáí èèá òáèè. Ýòí ì óçÙéà, èí òí ðáý èí ááò áí èúòí á çí à-áí èà á ðáèèæáèí çí Ùò è èí òááðáòèí í í Ùò ì ðí òáññáò í á Ùáñòáá, èááí òèòèòèðòáò èèáí Ù è ñí òèàèúí Ùá èèáññÙ, ì í áòááðæáááò ì í èèòè-áñèèè ñòáòóñ, ì òí áðáæááò ñáýçú -áèí áá-áñéí áí è ñááðòúáñòáñòááí í í áí, èá-èò áí èúí Ùò. Óáèè í áðáçí ì, àèý òí áí, -òí á Ù óçí áòú í òí ì, èàè ñí ááèí ýðòñý ì óçÙéàèúí Ùá ì ðí èçááááí èý ì èðí á Ùò èóèúòð èèè í á í á Ùèò çáèí í í áðí í ñòýò èí ì í í çèòèè, áí ì èí èðòð Ùèò á ááí í í í á Ùáñòáá, ñòóááí òàí í áí áòí áèí í èí áòú ì ðááñòáàèáí èà í ì óçÙéà èáæáí é èóèúòðú, í áá áèèýí èè è ñáýçè ñ áðóáèí è áñí áèòáí è æèçí é. Í í ýòí é í ðè-èí á, í áúýñí ýý ì ðèðí áó ì óçÙéàèúí í áí çáòèá, ì Ù ì í í Ùòááí ñý ì ðááñòáàèòú òáèí ñóí óð èáðòèí ó ì óçÙéàèúí í é æèçí é è èóèúòðú í á Ùáñòáá.

ÇÁÍ ÁÓÈÈ Í «ÑÁÁÁÚÁÁ ÓÈÁÁÐÍ »

Í àøà òáèú – ì ðááñòáàèòú ðàçèè-èý ì èðí áí é ì óçÙèè è áçáèýáí á í á í áá. Áñá ýòí í áí áòí áèí í àèý ì í í èí áí èý ì óçÙéàèúí í é ñí áòèòèèè á ì ðí òáññá áá ì í í áí áðáí í í áí áçàèí í ááèñòáèý ñ èóèúòðí é. Í í çáí èúòá èñí í èúçí áàòú á èá-áñòáá í ðèí áðá ì í áðó Ì í òáðòá «Ñáááúáá ÓèááÐí ». Ñòðòèòðòá ì í áðú – -áðááí ááí èà ðá-èòáòèáí á, á èí òí ð Ùò ááèñòáèá ì ðí èñóí áèò -áðáç èí ðí òèèá áèáèí áè- áðèè á ñí ì ðí áí áæááí èè ì óçÙéàèúí Ùò áí ñáí áèáè – òðèí, èááðòáòá, á èí òí ð Ùò ááðí è ááèáðò èèðè-áñèèá è òí í çðèòáèúí Ùá çáýáèáí èý èèè èí ì í áí òáðèè ì í í áí áó ì ðí èñóí áý Ùááí. Í òñðáá ì Ù óçí ááí èí á- -òí í á ýñòáòèèá. Ýòí òáèæá ì í èáçÙáááò í áí ñáýçú ì í áðú ñ áðáí í é, á òáèæá òí, èáè Ì í òáðò, ááí èí èèááè è çðèòáèè áí ñí ðèí èí áèè áçàèí í í òí í çáí èá ì óçÙèè è ýçÙéà.

Éííííçèòí ðíí ííáðú áúé íáí áòéíáíáí ðýúéé ááñòðéáò, íáí éñááøéé áá íá èòáéúýí ñéíí ýçúéá äéý íáí áòéíáíáí ðýúáé áòáéòí ðèè á Ááí á. Ááí í úé òáèò ýáéýáòñý ñáèááòáéúíñòáíí ðáñí íáí áçáèí íí ðíí ðáí éý í óçúéé è ýçúéá. Í áðáçí ááí í áý áðèñòí èðáòéý Ááñòðéé çí áèá èòáéúýí ñééé ýçúé è í ðááí í èáááèá, +òí ýòí íáí ñí áéýáò áá í ð í ðí ñòí áí í áñáéáí éý. Éáè óáá í òí á-áéí ñú, ááí í í á í ðí èçááááí èá áúéí ááðáñí ááí í áðèñòí èðáòéé. É í í á í í áááðááèáñú èðèòéèá á í í áðá. Í í ñéááí áá í òí áðáæááò òí áðáí í óð ñí òèáéúí óð ðááí èðóèè. Õèááðí – íáí ðèòýçáòáéúí úé, íí òí í úé í áðèèí áðáð, éí òí ðúé òí +áò çáúèðèòú ñáí þ í áááñòó í ð ñáí ááí òí çýèí á – áðáòá, éí òí ðúé òí +áò í ðí ááñòè ñ í í áé í í =ú (ááí í áý ñèòóáòéý í í èñúáááò í ðí í ðáí éý í áæáò çáí èááèáááéúòáí è è èò ñèóæáúèí è). Á èòí áá Õèááðí óáááòñý ñááèáòú áñá ááç ñéáí ááèá, èñí í èúçóý ñáí á í ñòðí òí èá. Éáæáúé í ñòááòñý áí áí èúí úí è ñ-áñòèèáúí . Í áí áéí í áðáí á í ðááñòááéáí èá í í áðú áúçááéí í ááí áí ááí èá ááñòðééñéí é áðèñòí èðáòéé.

Í ðè æèçí è Ì í òáðò í á ñ-èòáèñý ááèèèèí èíí ííçèòí ðíí . Á í úí á í í áí èúøá, +áí èòí - èèáí áðóáí é áí ñòí éí òáéí áí çááí éý: í ðè-áí í í í ýòéá «ááèèèèè í áñòáð» í á ñòúáñòáí ááéí í ðè æèçí è Ì í òáðòá è èíí ííçèòí ðú í á í èñáèè í óçúéò ñ òáéúþ óááéí áá-èòú áá í ááñááá. Í í áðá «Ñááúúáá Õèááðí» ðáñíí áððèááèáñú òí ááá èáè í ðáèðáñí í á í óçúéáéúí í á ðáçáèá-áí èá, í í í á èáè ñáðúáçí í á ñòáí è-áñéí á í ðí èçááááí èá. É òí í ó æá, áí áðáí á í á Ì í òáðòá ðáçèè-èá í áæáò áèáááí è-áñéí é í óçúéí é è í óçúéí é äéý ðáçáèá-áí éý í á áúéí í-áí ú áí èúøèí . Í ðááñòááéáí éý í ñáðúáçí í é è ðáçáèáèáòáéúí í é í óçúéá í á-áèè í áí ýòúñý á 1800- ò áí ááò. Ñááí áí ý áèáááí è-áñéáý í óçúéá, éí òí ðóþ í ú í áçúáááí èèáññè-áñéí é èèè óóáí æáñòááí í í é í óçúéí é, áí áí èúí í ñèèúí í í òèè-ááòñý í ò í í í óéýðí í é í óçúéé.

Éòáè, Ì í òáðò ñòáè í áèèí í áéáí úèèí áí æáñòáí í . Ì í í áí á ñéáçáí í è í áí èñáí í í ááí ááèè-èè. Ñááí áí ý á í áøáí í áúáñòáá í í í ýòéá «ááí èáéúí í ñòú» ýáéýáòñý òáèæá æá ááæí úí äéý í óçúéáéúí í é èóéúòóðú, èáè è í í í ýòéá «òáèáí ò». Áéý í áñ í-áí ú ááæí í çí áòú, +òí Ì í òáðò í á-áè ñí-éí ýòú í óçúéó á áí çðáñòá ñáí è èáò. Ì í òáðò ñí-éí ýè í ðí èçááááí éý ñ í áðí í í í é ñéí ðí ñòúþ. Éáæáòñý, +òí ó í áñ ñòúáñòáóáò ñí í ðèèáí í á í ðááñòááéáí èá í í óçúéá – í á í áñ í ðí èçáí áèò áèóáí éí á áí á-áòéáí èá áí èáí áðáí áí í í á áúí í éí áí èá èáéí é- èèáí ðááí òú èèè éí ááá èòí - èèáí áúñòðí ñí ðááéýáòñý ñ ááæí í é ðááí òí é, èèè éí ááá èí í í çèòí ð èèè èñí í éí èòáéú í í áæáò áúí í éí èòú +ðáçáú-áéí í òðóáí óþ çááá-ó.

Áááéí á çí áéí í ñòáí ñí «Ñááúúáí é Õèááðí» í í çáí éýáò í áí ñááèáòú éí á- èáèèá áúáí áú í çáí ááí í é í óçúéáéúí í é èóéúòóðá. Í áí áéí ñ òí-èèè

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

çörf ey ääí ííé ñòàòùè í áí áòí àèí í í òí àòèòù, ÷òí òñéí æí áí í áy ì óçúèà í á ýàèyàòñý í ðèí ðèòáóí íé á í áúáñòáá èí áàèóáá. Óàèæá èàé í íí ýòèá ì óçúèàèúí í áí øáááàðà, èñí í éí áí èá èí òí ðí áí òðááóáò òí ÷í í áí ñí í òááòñòàèy í áðáí í á=àèúí í é èí í í çèòí ðñéí é òí ðí á, í á èí ááò í òí í øáí èy é òðàèòí áèá òðááèòèí í í é ì óçúèè Èúðáúçñòáí á. Á òí æá ñàí í á áðáí ý, áí í í í áèò èóèúòòðáò áðáí àðè=áñèèá ñí áèòàèèè èí áðò ì í í áí í áúááí ñ í í áðí é; ì óçúèà ÷áñòí èñí í èúçóáòñý á í áúáñòáá á èà=áñòáá èðèòèèè; í áúáñòááí í áy ýèèòà èí ááò ì óçúèàèúí úá ì áòí áú ááí í í ñòðèðí ááí èy ñáí ááí í ðááí ñòí áñòáá - í ðèáñòðí áúá, ýçúèí áúá í ðèáí ú, í áí ðèí áð, í í ñòáí í áèá í í áðú í á èí í ñòðáí í í í ýçúèá. Çááñú í áí áòí àèí í í òí àòèòù, ÷òí óàèæá èàé ááðí í áèñéí á í ðááñòáàèáí èá í í í òáðòá èçí áí èéí ñú ñ ááí ñí áðòùð, óàé è í áúáñòáá ñí áðáí áí áí í áí ýðò ñáí è áçáèyáú í á ì óçúèó è ì óçúèàèúí úá ñòèèè. Çáí ááí áy áèááí è=áñèáy ì óçúèàèúí áy èóèúòòðáò òðááóáò í í ñòí ýí í úò í í áøáñòá è èçí áí áí èé, á òí áðáí ý èàé á áðóáèò í áúáñòááò èðáúá èçí áí áí èy, ñ=èòáyñú áðááí úí è áèy ðáçáèòèy ì óçúèè, í áðáí è=èááðòñý è, áàæá, çáí ðáúáðòñý.

Èçó=áí èá í íí ýòèé í ì óçúèá, í ðí òáññáò áá áí ñí ðí èçáí áñòáá è í ðááñòáàèáí èy í í í áóò í í çí áòú í áí í ñòááñòááí í í ñàí ó ì óçúèó, èóèúòòðí úá òáí í í ñèè í áúáñòáá, á èí òí ðí í í á í ðááñòáàèáí á. Èçó=áí èá í òááèúí í áí í ðí èçááááí èy èèè ááí èñí í éí áí èy áááò í áí áí çí í æí í ñòú áúñòðí èòú í í éí óð èáððèí ó ì óçúèàèúí í é ñèñòáí ú.

Í ÁÈÍ ÒÍ ðÚÁ Í ÑÍ Í ÁÍ ÚÁ Í Í ÈÍ ÆÁÍ Èß

Á í ðí òáññá èçó=áí èy ì èðí áúò ì óçúèàèúí úò èóèúòòð ì ú èñí í èúçóáí í áèí òí ðúá í ñí í áí úá í í éí æáí èy, í áèáí èáá áàæí úá èç èí òí ðúò áí èæí ú áúòú áí ááááí ú áí ñááááí èy ÷èòáòáèé.

Ñðááí èòàèúí úé í áçí ð ì èðí áúò ì óçúèàèúí úò èóèúòòð

«Ñáááúáá Òèááðí» - ááèèéí á ì óçúèàèúí í á í ðí èçááááí èá. Í í í í òáá=ááò í í ðáááèáí í úí òðááí ááí èyí : áí - í áðáúò, ýòí í ðí èçááááí èá ñí ñéí æí í é èí áè=í í áúñòðí áí í é ñòðóèòòðí é; áí - áòí ðúò, í í í ááðí í í è=í í - á í áí í ðèñóòñòáóáò èí í ððáí óí èò, í í ñðááñòáí ÷ááí ñí áàèí áí ú í áñéí èúéí í áçááèñèí úò ì áèí áèé; á- òðáòùèò, èí í í í çèòí ð ááí í í ñòðèðóáò ñí í ñí áí í ñòú í ðááñòááèyòú ì óçúèó, ñí í òááòñòáóðúòð áí èí ñáí, èí ñòðòí áí òáí, í ðèáñòð; í ðí èçááááí èá èí ááò áí èúøóð ñí òèàèúí óð è áóòí áí óð ðí èú, á í áí ÷áòèí áúðèñí áúáááòñý ñáýçú ì áæáò ñéí ááí è è ì óçúèí é. Ááðý áí áí èí áí èá ýòè èðèòáðèè, áí áðáí ý í òáí èááí èy ì óçúèàèúí úò í ðí èçááááí èé áðóáèò èóèúòòð, ì ú ñðáçó í ðèøèè áú é çáèèð=áí èð, ÷òí çáí ááí áy ì óçúèá ýàèyàòñý ñáí í é èó=øí é

è ní ààððàí í í é. Í í ñ òí ÷ è è çðáí èy èí àèèñéí àí ì óçÙèáí òà, í ní í áí ày çààà÷à èí òí òí àí — èí ì òí àèçàòèy á òàí èàò ñòðóèòòóí Ùò ì òààèè ì àèí àèè è òèòí à, èñíííéí áí èà ì í áðÙ «Ñàààúàà Òèààòí» í á yáèyáòñy ñí ààððàí í Ùì, òàè èàè èñíííéí èòàèè ààí í í áí ì òí èçàáàáí èy àí èæí Ù á òí ÷ í ñòè àí ñí òí èçáí àèòú àáí è ñòòí àí ñèàáí ààòú í í òàí, í á í òí èèí í ýyñú ì ò í èò, òàèèì í áðàçí ì í á ì ñòààèyý áí çì í àéí ì ñòè àèy èí ì òí àèçàòèè. Èí òáí í í é àì àðèèáí áò, èí òí òúè àí ñí òéí èì ààò ì áñí ð èàè ñòààñòáí í á Ùáí èy àòòí à ñ èðáùì è ì í æáò á Ùòú óàèàèáí èí í òðáí òí èòó Áàòà; àèy í ááí ì í í ýòèy "òí òí òày" èèè "èó÷òày" ì óçÙèà í è÷àáí í á çí à÷àò. Èñíííéí èòàèè çàí àáí í áòðèèáí ñèèò óààòí Ùò àí ñàí àèáè í áòí àyò ì àèí àè÷í òð è ààòí í í è÷àèéòð ñòðóèòòó í í áðÙ «Ñàààúàà Òèààòí» èí òàðàñí í é, í í áà òèòí — òí òí Ùáí í Ùì. È ì òéí áðò, à ì áñí á Áæàèí ñà Áðàòí à ì òèñòòòòàòò ñéí àéí ày òèòí èèà, èí òí òòð í áèyçý àñòðàòèòú à ñéí òí í èyò ì í òàðà.

Ì Ù, ó÷áí èèè ì èòí àí é ì óçÙèè, í á ì í æáì óðààòèèòí ààòú yòè òàñòí àyÙèáñy òí ÷ è è çðáí èy è, àì àñòí yòí àí, í àì èó÷òá çàí yòú ñòàáí ðð ì í çèòèð. Ì Ù óààæáí Ù, ÷òí èàæáí á í á Ùáñòáí èì ààò òó ì óçÙèàèéí òð ñèñòáì ó, èí òí òày óáí àèàòáí òyáò ì í òðàáí í ñòè ñáí àé èòèòóòòú. Í òè ñòàáí áí èè yòèò ñèñòáì ì í ñòðóèòòóí Ùì è òóí èòèí í àèúí Ùì ì áðàí áòðáí, ì Ù àí èæí Ù èçàáààòú ñòàáí áí èy ì í èà÷àñòàáí í ì ó ì òèçí àèò. Èàæáí á í á Ùáñòáí ì òáí èààò ñí àñòááí í Ùá ì óçÙèàèéí Ùá ì òí èçàáàáí èy á ñí ì òààòòòàèè ñ àáí ñí àñòááí í Ùì è èòèòáòèyì è. Í òààñòààèòàèè çàí àáí Ùò í á Ùáñòá ñàÙèèèñú ñ ì Ùñèùð, ÷òí ì óçÙèà àí èæí á á Ùòú ì òèyòí í é í á ñèòó. Á áðòáí é èòèòóòá ì òààñòààèáí èy í á èààèúí í é ì óçÙèà ì í áòò ì í ñèòú ñí àñàì áðòáí é óàðàèòáð. Ì Ù ñòðáì èì ñy ì í í yòú ì óçÙèò á èí í òàèñòá ñí àñòááí í í é èòèòóòòú è ì òèçí àáì, ÷òí èàæááy èòèòóòá ñí çàààò òàèí é àèà ì óçÙèè, à èí òí òí é í í á í óæàààòòñy àèy ì òðàæáí èy ñáí èò ì í í áí Ùò òáí í ñòàé è òàèáé.

Ì èòí àáy ì óçÙèà — ñèñòáì à òàçèè÷í Ùò àèáí á è òèí í á ì óçÙèè

Ì Ù àí ñí òéí èì àáì ì óçÙèò èàè ñèñòáì ó òàçèè÷í Ùò áà ààðèáí òí á. Çàáñú ì í æí í àí ñí òéí èì àòú ì óçÙèò èàè ýçÙè. Èàæáí á í á Ùáñòáí èì ààò ñáí ð òí èèàèúí òð ì óçÙèò, à ÷èáí Ù yòí àí í á Ùáñòáà çí àðò ñáí ð ì óçÙèò è ì òí í ñyòñy è í á è ñ àñáí àÙèì ì í í èí áí èáí, èàè áòáòí í í è í á Ùáðòñy í á ñáí àí òí áí ì ýçÙèá. Í í áí áí òí ì ó, èàè ýçÙèè çàèì ñòáòðò ñéí àà, òàè è òàçèè÷í Ùá àèàÙ ì óçÙèè áí çààèñòáòð áðòá í á áðòáà. Òàèæá èàè í á Ùáñòáí èí í áàà çàí áí yáò í àèí ýçÙè áðòáèì (áí àèí ñàèñÙ ì ñáí èèè ñòàáí èè áí àèèèèèèè ì í ñèà ì í òí áí ñéí àí àòí òæáí èy á 1066, èí òáí í Ùá

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

æèòàèè Òáí ððàéúí í é Åçèè áúó÷èèè ðóññèèè í íñèá í ðèí áà ðóññèèò) áðóí í á èðáàé í íæáò í ðáèðàðèòú í í èúçí áàòúñý ððáàèòèí í í úì àèáí í òçúèè è çàí áí èòú áá áðóáí é òçúèí é. Í áèí òí ðúá èí àèàèáòóí ú è òàèúá í áúáñòáá áúááð áèèèí áàèñòè÷áñèèì è (ááóýçú÷í úì è). Í ðèí áðí í í í áòó í í ñèóæèòú í úí áðí èá òáí ððàéúí í áçèàðñèèá í áðí áú. Òí ÷í í òàèæá èúðáúçú á Òáí ððàéúí í é Åçèè ýàèýðñý «áèí òçúèàéúí úì è», èí òí ðúá á ðááí í é ñòáí áí é (í í á ðáçí úò òàèýò) èñí í èúçòðò ððáàèòèí í í òð èúðáúçñèòð è çàí ááí òð í òçúèò.

Í ú áí ñí ðèí èí ááí í òçúèò èàè ñèñòáí ó, á èí òí ðí é èçí áí áí áí èý á í áí í í èç ááí èí í í í í áí òí á àèáèòó çà ñí áí é èçí áí áí èý á í ñòàéúí úò. Áñèè í áúáñòáí èñí í èúçòáò çàí ááí í á òí ððáí úýí í àèý èñí í èí áí èý ñáí ááí ððáàèòèí í í í áí í òçúèàéúí í áí ðáí áðòóáðá, òí ñí í òááòñòááí í í è í áí ýðñý í áèí àè÷í úá è çáòèí áúá áñí áèòú í òçúèè. Èí í òáèñò èñí í èí áí èý í íæáò òàèæá èçí áí èòúñý. Áí çúì áí , è í ðèí áðó, í òçúèò ñòðáí ñòáòðúèò òèè÷í úò í òçúèáí òí á. Áñèè èñí í èí èòú áá í á òí ððáí úýí í , òí í í á òáá í á áóááò «òèè÷í í é». Á ñèò÷áá, áñèè òí ððáí úýí í ðáçí áñòèòú á èí í òáðóí í í çàèá, ñí í òááòñòááí í í , ðáàèèàéúí í í í áí ýáòñý è ðí èú èñí í èí ýáí í é í òçúèè.

Òðáò÷áñòí áý í í áàèú

Áúøàèçèí æáí í í á ááááò í áñ è ððáòúáí ó í í èí æáí èð. Áèý áí èúøèí ñòáá èç í áñ í òçúèá – ýòí çáòèí áí é òóáí æáñòááí í úé í áðáç. Áèý òí áí , ÷òí áú èçó÷èòú áá á í áæèòèúòðí í í í èáí á í ú áí èæí ú áúýñí èòú í ðááñòáàèáí èý í í òçúèá, ñòúáñòáòðúèá á òí èè èí í í í áúáñòáá. Á í áèí òí ðí é ñòáí áí é, í ðááñòáàèáí èý í í òçúèá í í ðáááèýðò áá ñí ááðæáí èá è ñí úñè. Í áí ðèí áð, áñèè í í áøáñòáí ýàèýáòñý í áí èí èç ááæí úò èí í í í í áí òí á á ñèñòáí á í í í ýòèè í í òçúèá, òí í òçúèá ÷áñòí í í áááðááòñý èçí áí áí èýí. Í òçúèàéúí úá øááááðú á èòèúòðá áññí òèèðòáòñý ñ òáðí è÷áñèí é ñèí æí í ñòúð è ñòèèèñòè÷áñèí é òí èèàéúí í ñòúð. Ñèí òðí í í í ñòú í í ðí æáááò í ðòí ÷áí í í á í ðèáñòðí áí á í áñòáðñòáí. Èí àèàèáòáèèçí á èñí í èí áí èè, á ñáí þ í ÷áðááú, í ðèáí áèò è áæáçí áí é í áí áðá èñí í èí áí èý. Á í áúáñòáá, ááá ñòúáñòáòáò í í í ýòèá èí í í èáèñí í é í òçúèè, á í áðáòð í ÷áðááú í òáí èáááòñý áèðòí çí í ñòú èñí í èí áí èý. Ñí áèáñí í í ááèè, í ðááèí æáí í í é Áèáí í í. Í áððèáí , í òçúèá ðáññí áððèáááòñý á èá÷áñòáá ýàèáí èý ñ ððáí ý áñí áèòáí è: çáòè, í í ááááí èá è èí í òáí èèý. Ýòè òðè áñí áèòá í áðí áýòñý á òáñí í é áçàèí í ñáýçè, òáè èáè èáæáúè èç í èò èáðááò ðí èú á í í ðáááèáí èè òáðáèòáðá áðóáèò.

İ ÖÇÜEAËÛİ ÜÂ Öİ EAÄĎŃAEËÈ

Áoáo+è nī öēī ī öçüēī ááááī è ī ü aeoáī öeðoái áī eī áī eá íà ðaçī ī ī áðaçēè ī öçüēè. Èææáí á íáüáñoái eī ááo öí eææeüī öp ī öçüææeüī öp nēñoái ó, nāyçáí í öp n ðaðæoáðī ī áá eóeüoóðü. Í ī nōüáñoáoöpö è í æēī öī ðüá ī öçüææeüī üá nāī éñoáá, ī ðeñoüeá áñái ī áüáñoáái . Ðæeá yææáí eý í açüaapöny öí eááðñæeýī è.

Í ææáí eáá í+áææáí üī öí eááðñæeéái yæyáöny ī öçüeá. Í íà ī ðááñoáæyáð eóeüoóðī í á í áí áüáí eá, áñæáñoáæá +ááī áñá í áüáñoáá eī ápö öī , +öī í áí ī ī eí ááð í àī ī öçüeó. Í ī áí ī öī n yæyáöny áí eáá nēī æí üī . Áī - ī áðáüö, ī æēī æeý, ī ðáææáí í ī í áí ī ī eí ápüáy í àī çáí ááí öp ī öçüeó í á áñáááá ī ī æáo í açüaáöny ī öçüēī é. Èðī ī á öī áí , áí ī ī í æö í áüáñoááo ī ðááñoáæáí eý ī ī öçüeá ī öeè+áþöny ī ö eí í öáí öeè çáí ááí üö eóeüoóð. Äeý í áñ, àī áðeæáí öáá è ááðī í áeóáá, ī öçüeá - ī ī í yöeá øeðī eí á, í í á ī ī æáo áüöü áí eæeüī í é eèè eí nððöí áí öæeüī í é, ðæeææēī çí í é eèè nááðñēī é, nī eüí í é eèè áí nài áeááí é - è yöī eī ááo nāī è ī áoáöī ðe+áñeéá çí á+áí eý (í àī ðeī áð, ī ðááñoáæáí eý ī öī ī , +öī ī öçüææeüī üé çáoé ī ðeyöáí). Nöæááí eá í öī ī , +öī áñá çáoéè: í áá+áñeéá è eí nððöí áí öæeüī üá, ðeöoáeüī üá è ðaçæææeáöæeüī üá, +æēī áá+áñeéá è ææáí öī üá ī í áöö áüöü nī áæēī áí ü í áí í é eí í öáí öeáé, í á ðaçææyáöny áñái è í áüáñoáái è.

Áñeè ī ü öī öeī áí eaçáoü, +öī ī öçüeá - yöī eóeüoóðī í á yææáí eá, öī ī ü ī ī æái nēaçáoü, +öī eææáay eóeüoóða eī ááo ī ī ðááææáí í öp nēñoái ö áí nī öī eçááááí eý çáoéí á (á áí eüøeí noáá nēö+ááá - yöī í áí eá), eí öī ööþ á í áüáñoáá ī öeè+áþö ī ö çáoéí á í áü+í í é ðá+è. Í áí æēī , nþáá nēááoáo æeþ+eöü è ðaçeè+í üá æeáü öáðái ī ī eæeüī í é ðá+è. Èç yöī áí nēááoáo, +öī í áí eá yæyáöny eóeüoóðī üī öí eááðñæeéái , ö.e. áñá í áðī áü ī ī þö. Èøü ī æeüé ī öī öáí ö eóeüoóð í á eī ááo eí nððöí áí öī á. Í æēī ááðī yöī ī , +öī nōüáñoái ááí eá eí nððöí áí öī á ī ī æáo öææá í açüaáöny öí eááðñæeüī üī . Áí áñáo í áüáñoááo ī öçüeá eñī í eüçóáöny á ðæeææēī çí üö ðeöoæeáö. Öæöe+áñeè áñþáo ī öçüeá ī ðááñoáæáí á á áæēī eöáo, eí öī ðüá ī í áöö áüöü eéáññeöeöeðī ááí ü eáè íáñí è eèè íüáñü. Áaçáá í áñí è eī áþö ī ī ðááææáí í üé nī üñè è çí á+áí eá. Á yöī ī í öí í öáí èè ī öçüeá ī öī öeáí ī ī noæyáöny í æēī öī öüī áðöæēī ööáí æáñoááí í üī öī öī áí , í áí öeī áð, öáí öái .

Í í áñþáo eþæè ðaçeè+áþö ī æēī æeþ, áüñí öö çáoéí á, ī öæñeéá eèè ææáí nēéá áí eí nā. Í nī í áí í é ī æēī æe+áñeéé eí öáðáæ á áí eüøeí noáá æeáí á ī öçüeè - áí eüøay nāeóí áá, eí öáðáæ ī áæáo ááöí y áæüī è eéáæeöæī è í á öī ööáí üyí ī , ī ðáææáí í üá +áðī í é eéáæøæé. Í á í áðáüé açæyá, áí áñáo eóeüoóðáo ī öçüeá eñī í eüçóáöny æeý ī öáí áðaçī ááí eý

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Í áú=ííáí ííúòà — èàè, í áí ðèì áð, í ðè ñí çàáí èè ííáí áí í ðí èçááááí èý, í á=àeúí í é ñòààèáé èí òí ðí é ýàèýáòñý ðèòòàeúí Ùé òðáí ñ, à èí í á=í í é — èí í óáðò. Í í áñþáò í ñí í áí í é óóí èòèáé ì óçÙèè ýàèýáòñý ñí í ñí áñòáí ááí èá à óeðáí èáí èè áðáí èò ì áæáò ñí òèàeúí Ùì è áðóí í áí è, àèý èí òí ðúò ñí áñòááí í áý ì óçÙèà — ñèì áí è ñàì í áúòí í ñòè. Ááçòñèí áí í, ñòúáñòáóþò áñí àeòú ì óçÙèè, èì áþÙèá íí=òè óí èááðñàeúí í á ðáñí ðí ñòðáí áí èá íí çáì ííì ó ðáðò.

ÈÇÌ ÁÍ ÁÍ ÈÀ Ì ÓÇÙÈÈ, ÁÁ ÐÁÑÌ ÐÌ ÑÒÐÁÍ ÁÍ ÈÀ È ÈÑÒÌ ÐÈΒ

Çáì áí =èáí áí ñí ðèí èì áòú çáí ááí óþ ì óçÙèó — àeí áí è=í í é, à í ñòàeúí óþ ì óçÙèó ñòàðè=í í é. Í ù =áñòí ñèúøèì í ì óçÙèá í èáì áí èáì áí í í áí áàèà, è í áàèèèí é ýðá èèòàeñèí é è èí áeèñèí é ì óçÙèè. Èææáý ì óçÙèà èì ááò ñáí þ èñòí ðèþ è ì áí ýáòñý á ðáçèè=í í í òáì í á, è í á áñáááá á í áí í í í áí ðáàeáí èè. Áúeí áú í áí ðáàeúí í í ðááí í èí àeòú, =òí ì óçÙèà Èí áèè, áñèááñòàeá òí áí, =òí í í á á çí á=eòàeúí í é ñòáí áí è ì áeí àe=í á è àeñááðí í í è=í á, òàè èèè èí á=á, í ðááñòáàeýáð áí èáá ðáí í þþ ñòáàèþ, =áðáç èí òí ðóþ çáí ááí áý ì óçÙèà óæá í ðí øèá. Óàeæá èáè è í á ñèááóáò í ðááí í èááòú, =òí ááðí í áeñèáý ì óçÙèà ðáí í ááí èñòí ðè=áñèí áí ýòáí á èì ááò ñòí æèá =áðòú ñ ì óçÙèí é èí ðáí í Ùò áì áðèeáí óáá. Í ðí óáññ ì óçÙèàeúí í áí èçì áí áí èý í á áñáááá í áeí áeí á — íò í ðí ñòí áí è ñèí æí í í ó. Èææáý ì óçÙèà èì ááò ñí áñòááí í óþ óí èèàeúí óþ èñòí ðèþ ðáçáeòèý, à áá í áðáçòú ñáýçáí ù ñ èóéúòóð Ùì è áçáeí í í òí í øáí ýì è. Óàeèì í áðáçí í, à ááááòáòí ñòí èáðèè, áñèááñòàeá áeéýí èý çáí ááí í é èóéúòóð Ù í á í çáí ááí Ùá, à áí èúøeí ñòáá í í ñèáí èò í =áàeáí ù ðáçóéúòáòú ýòí áí áeéýí èý. Í í ðáçóéúòáòú ýòí áí áeéýí èý ááðúèðóþñý.

Í áí ðèì áð, í í ñèá í í ýàeáí èý á ì óçÙèá Þ æí í é Èí áèè ñèðèí èè, í í ñèááí ýý áúèá áeèþ=áí á à èí áeèñéóþ çáóeí áóþ í áeèòðò è í á=àèà èñí í èúçí ááòúñý á ðí èè èì èòáòèè èí áeèñèí áí í áá=áñèí áí ñòèèý. Èí ááá òí ò æá ñàì Ùé èí ñòðóì áí ò áúè í ðááñòáàeáí Èðáí ó, áì áñòá ñ í èì áúeí í áðáí ýòí çáí ááí í á çáó=áí èá ñèðèí èè, èçì áí ýý ððáàeòèí í í í á èðáí ñèí á í ðááñòáàeáí èá í ì óçÙèá. Í çí áeí í èáí èá ñí ñèðèí èí é í í áóáèèí òàèèá í èáì áí á èáè í ááááæí è áí á=è í á þáí - çáí ááá Ñí ááeí áí í Ùò Øðáòí á ñí çááòú í áí í ñòðóí í óþ «Ñèðèí èó Áí á=è», ñí ááeí èá ýèáì áí òú ñèðèí èè è ððáàeòèí í í í áí ðí òí è=úááí ì óçÙèàeúí í áí èóèá.

Í áí èì èç ýàeáí èè, í í ðáááèýþÙèó èñòí ðèþ ì óçÙèàeúí í é èóéúòóðú, ýàèýáòñý ðáñí ðí ñòðáí áí èá ì óçÙèè. Á áí èúøeí ñòáá èóéúòóð ì óçÙèá æèááò á óñòí í é (èèè, ááðí áá, «ñéòóí áí é») ððáàeòèè. Í í á í áðááááòñý

ónofí è ðaçó=èàààòñý ÷áðaç èñííéí áí èá. Óaeáý óí ðí á í áðááá=è í àèçááæíí ááááò è èçì áí áí èþ í áñáí, ðàè èàè èàæáúé ÷áéí ááè, í á èí áý áí çì í áéííñòè èí í ððí èè ðí ááòú í ðááèéúííñòú èñííéí áí èý íí íí ðí í é çáí èñè, ðaçáèáááò ñáí é ñí áñòááí í úé ááðèáí ð. Í áí áéí, í ðí í ðáí èý í áúáñòá è ðí ÷ííñòè èñííéí áí èý ì óçúèáéúí úò í ðí èçááááí èé áúááþò ðaçí úí è. Áéý í áéí ðí ðúò í ÷áí ú ááæíí ñí ððáí èòú í áñí þ á í áðáí í á=áéúííí è í áèçì áí áí ííí áèáá. Á áðóáèò í áúáñòááò í ááòú ííí ú ðýþñý í ðè ðaçáèòèè ñáí èò ñí áñòááí í úò ááðñéé. Í áí áéí á ñèóóí áúò ððááèòèýò ì óçúèá í á í í ááò áúéòè èç ðáí í é íí ðáááèáí í í é ñòáí áí è ñéí áéííñòè, íí ñéí èúéó í ðáááèú í áí ýòè è èíí ðáéí áòèè ñéí ððí í í í áí èñííéí áí èý á èòí áá ýáéýþñý ñááðæáèáþúèí (í áðáí è=èááþúèí) óaeòí ðí í .

Çáí ááí áý áèáááí è=áñéáý ì óçúèá í áú=íí çáí èñáí á á íí ðí í é ñèñòáí á. Ñòúáñòááòþò ðáèæá íí ðí úá ñèñòáí ú è áéý àçèáòñéí é ì óçúèè. Í í è í á ñòí èú ááòáèèçèðí ááí ú èáè çáí ááí úá, è í áú=íí í á èñíí èúçòþñý èñííéí èòáéýí è áí áðáí ý í áí èý èèè èáðú í á èí ñòðòí áí ðáò. Í í ðí úá ððááèòèè í í áòò ðáèæá áúòú ðaçááèáí ú í á í èñúí áí í úá è í á=áðí úá. ì óçúèáéúí í á íí ðè ðí ááí èá íí ýáèéí ñú á Ááðí í á á èí í óá XV ááèá — í áí í í áí ðáí úðá íí ýáèáí èý í á=áðí úò íí ð. ×èñéí èí í èé, ñááèáí í úò áðó=í óþ áúéí í è=òí áéí í í áéúí . É ðí ì ó áá í í è í á áúèè èááí ðè=í í úí è. Çáí áí á í èñúí áí í í é íí ðí í é ñèñòáí ú í á í á=áðí óþ, ááçòñéí áí í, ííí áí ýéí áçáéýáú í á ðáðáèòáð è ðí ÷ííñòú ì óçúèáéúí í áí èñííéí áí èý. ðaçáèòèá çáóéí çáí èñè í èaçáéí áéèýí èá èáè í á ñèóóí áúá, ðàè è í á í èñúí áí í úá ððááèòèè, íí ñéí èúéó çáóéí çáí èñú í í çáí èýáò ÷áéí ááéó, ðaçó=èááþúáí ó í áñí þ í áí áí í èðáòí í í ðí ñèóðèááòú áá á èááí ðè=í í é óí ðí á, áéèþ=áý óá áñí áèòú ì óçúèè, èí ðí ðúá ÷áñòí í ááááèááòí í í ðááñòááèáí ú á çáí ááí í é íí ðí í é ñèñòáí á: ðí í, í èðáñèá, óðaçèðí áèá è ð.á. Óáðáèòáð ì óçúèáéúí í é ððááèòèè á áí èúðáé ñòáí áí è çááèñèò í ð ñí í ñí áá áá í áðááá=è è í áó=áí èý.

Ì ÓÇÚÈÁÉÚÍ ÚÁ ÈÍ ÑÒÐÒÍ ÁÍ ÒÚ

Ì óçúèáéúí úá èí ñòðòí áí òú í ðèñóòñòáòþò á èáæáí é èóéúòðá. Ñòúáñòááò í áðí í í á èí èè=áñòáí èí ñòðòí áí òí á. Ñðááè í èò í í áéí í í áèòè í í í áí ñòí áñòá. Ñí ú=èí áúá, ñòðòí í úá èí ñòðòí áí òú ááðòèèáéúí í áí í áðaçòá èáè, í áí ðèí áð, áéí èí í ÷áéú í í áéí í áñòðáòèòú í í áñáé Áçèè, Ááðí í á è á í áéí ðí ðúò ÷áñòýò Áòðèèè. Áí çì í áéí í í é íí ýáèèèñú á èóéúòðá èí ðáí í úò í áðí áí á Áí áðèèè á ðaçóéúòáòá èí í ðáèòí á ñ ááðí í áéòáí è (èáè ì ú ðí èúéí ÷òí óáááèèèñú í á í ðèí áðá ñèðèí èè Áí í á=è). Èñéí óí í í í í áí áí úá èí ñòðòí áí òú áí ñòèáèè áúñí èí áí ðaçáèòèý á Èí áí í áçèè, Áòðèèá è Óáí ðáéúí í é Áí áðèèá. Óèáèòú,

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

ááðáááí Ù è òðáÙíòéá áñòðá=áþòñý ïï áñàì ó ì èðð. Èáæááý èóéùòððá èì ááò ñàì þ ááðñèþ èì ñòððì áí òá, ïïí ýòèý ï í àì è ñí áñòááí í óþ òáðì èí í èí àèþ. Õáè, ì áðáèèè=áñèèá èèè ááðááý í Ù á èéááèøè áòðèèáí ñèí áí èí ñòððì áí òá, í áçÙáááì í áí èí í ááá àì áðèèáí òàì è "í èáí èí í äèý áí èùøí áí í àèùðá" èèè «í àèù=èèí áÙé èñèèí Õí í», ï ðèèðáí èáí Ù è ïï áñòááèá, á çáóèè èçáèáèáþòñý èç í ááí çáÙèí Ùááí èáì . Í í ýòì ò í áèùçý í áçááòù ýòì ò èí ñòððì áí ò í è í èáí èí í, í è èñèèí Õí í ï ï . Á áòðèèáí ñèèò ýçÙéáò ï í èì ááò ñèááòþÙèá í áçááí èý: ì áèðá, ñàì ñá, èáèèì áá, èèèáì áá, èáñáè è ò.á.

Èáè í áçÙááòù ïï áí áí Ùé èí ñòððì áí ò á í áó=í í é èèðáðáòððá? Í ðè èáæáí ï òáí áí ï ï ñèó=áá ì Ù èñí í èùçóáì ðí áí í á í áçááí èá: ñèòáðá – «ñáááðì èí áèèñéáý èþòí ý», ýððó – «èèòáèñèèé ñí Ù=èí áÙé èí ñòððì áí ò». Á í áèí òí ðÙò ñèó=áýò èí ñòððì áí òáèùí Ùé òáðì èí áóí áèò á øèðì èí á òí í òðááèáí èá. Í áí ðèì áð, àì áñòí «í èáí èí í äèý áí èùøí áí í àèùðá» ñáé=áñ áí áí èùí í =áñòí èñí í èùçóþò òáðì èí ì áèðá. Í í äèý áððì í èðí áèè èó=øá ñí çááòù èéáññèòèèáòèþ èí ñòððì áí òí á. Í óçÙéáí òÙ çáì ááí í é èóéùòððá èñí í èùçóþò =áòÙðáòýèáì áí òí óþ èéáññèòèèáòèþ – ñòððì í Ùá, ááðááý í Ùá áóòí áÙá, ì ááí Ùá áóòí áÙá, óááðì Ùá èí ñòððì áí òÙ, èí òí ðáý ï ñí í ááí á í á í á ì ðèðì áá çáó=áí èý ýòèò èí ñòððì áí òí á, á í á òí é ðí èè, èí òí ðóþ ï í è áÙí í èí ýèè á ì ðèáñòðáò ì í òáððá è Ááèáí á á XVIII ááèá. Èáæááý áððì í á áÙí í èí ýèá ï ï ðáááèáí í Ùá ì óçÙéáèùí Ùá Õóí èòèè. Í áí áèí, ááðì í áèñéáý èéáññèòèèáòèý í áí áóí áèì á äèý èçó=áí èý è ï ï ï èì áí èý ááðì í áèñéí é ì óçÙèè. Áí èùøèí ñòáí ì èðí áÙò èóéùòðð èì áþò ñàì þ ñí áñòááí í óþ èéáññèòèèáòèþ èí ñòððì áí òí á.

Í ðè ñðááí áí èè èí ñòððì áí òí á ðáçèè=í Ùò èóéùòðð ñòóááí òÙ í áÙ=í í èñí í èùçóþò í áÙáí ðèí ýòóþ á ì èðá èéáññèòèèáòèþ, ñí áèáñí í èí òí ðí é èí ñòððì áí òÙ ááèýòñý í á =áòÙðá ï ñí í áí Ùá áððì í Ù, á çááèñèì ï ñòè ï ò ï ðí èñòí æááí èý çáóèí á. Ááí í áý èéáññèòèèáòèý áÙèá ðáçðááí òáí á ááóí ý èçááñòí Ùì è í áì áòèèì è ó=áí Ùì è í á=áèá XX ñòí èáòèý – Ýðèèí ì . Õí í Õí ðí áí ñòáèáì è Èóðòí Çáèñí . Í í á ï ñí í ááí á í á ï ï Ùá ááèùáèèñéí áí ì óçáèí í áí òðáí èòáèý Áèèòí ðá ì áòèèí í á, èí òí ðÙé ñí áðáè áí èùøóþ è ðáçí í í áðáçí óþ èí èéáèèèèþ ì óçÙéáèùí Ùò èí ñòððì áí òí á á Áðþññáèá á XIX ááèá, á òáèæá í á èéáññèòèèáòèè èí ñòððì áí òí á, ï ï èñáí í í é á èí áèèñèèò òèèí ñí Õñèèò òðáèòáòáò. Ááðì ðÙ È. Ááðòèí á, Á. Áèááí ááòí á, Á. Þçí áèòñéáý á ñáí áé çí àì áí èòí é èí èáá «Áòèáñ ì óçÙéáèùí Ùò èí ñòððì áí òí á í áðí áí á ÑÑÑÑ» èéáññèòèèèððò ì óçÙéáèùí Ùá èí ñòððì áí òÙ á ñí í òááòñòáèè ñ ì áæáóí áðí áí í é ñèñòáì í é Ý. Õí ðí áí ñòáèý è È. Çáèñá.

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

eo òeçe=àñeí à ñoí àñoáí. Ñeí ðáá àñááí – ýoí í áúeá aòðeeáí ñeeá eóeuóóóí úá eí ðí e. Á eí í óá eí í oí á, òàeeá ì óçúeáí òú eae: Çóaeí Ì áòòà, Éí - Éí Ì á e Ñáeäæe Í çaaa á ì í eí í e í áðá ì ðí ááí ì í ñòðeðí áaeè, ÷oí ÷eáí ú í áçàí ááí úò í áúáñoá ì í áòò ñòàòú áááòúeí è ì óçúeáí òàí è á ñòáðá çáí ááí í e ì óçúeè. Í áeí ðí ðúá àí áðeeáí òú è ááðí í áeóú áúeè ì ðeçí áí ú ì ðááí ñoí áí úì è eñí í eí eoaèýì è aòðeeáí ñeí e e eí àeñeí e ì óçúeè, í àñí ì ðý í á ì í çáí áá í á=áeí ì ñáí áí eý ýoí e eóeuóóóú. Óaeæá eae e á ñeó=áá ñ ýçúeí ì, èpáí e ÷áeí ááe ì í æáð eçó=eòú èpáóð ì óçúeó. Í í áeý ðí áí, ÷oí áú ñòàòú ñoí eú æá í í úóí úì è í áí ðeí óæááí í úì eae í í ñeóáeú ýçúeá è áí áí ðeòú ááç «ì óçúeáeúí í áí áeóáí òà», ððááóðoñý ððáí eðí áeè ñ ñàí í áí ðáí í ááí áàòñoáà eèè ì ñí ááí í úe óaeáí ò, óñeèeý.

Ì ú òaeæá áí eaeí ú oñoðáí eòú ì ðááñoáaeáí eý í oí ì, ÷oí èpááý ì óçúeá á í áýçàòáeúí ì ì í ðýaeá ì ðí oí áeò ÷áðç ì í ðáááeáí í úá ñòáeè í áí í e è oí e áá ñòáí ú ðàçáeòeý. Ááðí ýoí í, ÷oí ðàçáeòeá ì óçúeè ì ðí oí áeò ì í oí ì ó æá ñòáí áðeð, ÷oí è ðàçáeòeá áeí eí àe=áñeèò áeáí á. Í í òaeæá, eae è í áí áýçàòáeúí í á, á eí í á=í ì ñ=áòá, ýáí èpòeí í eðí ááí eá áí eáá ì ðeí eòeáí í áí áeáá á ÷áeí áá=áñeí á ñòúáñoáí, òàe è í áçàí ááí áý ì óçúeá ì í ñòáí áí í í eçí áí ýýñú í á ñòáí áò á eí í óá eí í oí á ì í oí æáé í á çáí ááí óð. Éí í óáí òeý ðàçáeòeý ñeí ðáá í çí á=áàò, ÷oí ì óçúeáeúí úá ñeñoáí ú áeý áúæeááí eý è ñí ððáí áí eý eçí áí ýðoñý á ñí í ðááòñoáeè ñ í í ððááí í ñòýì è ñí òeáeúí í e ñðááú.

Áí çüí áí, e ì ðeí áðó, ðí eú ì óçúeè á ì eáðáeéí í í úò ì ðí óáññáò. Á eí í óá XIX ñoí eáòeý ì í í áeá ááðí í áeñeèá eðáñoúýí á á ì í eñeáò ðááí ÷eò ì áño è áí eáá áúñí eí áí óðí áí ý æeçí e ì áðááóaeè á Ñáááðí óð Áí áðeéò. Í í e ì ñáí eèeñú á áí ðí áàò è ñòáeè Óááðe=í úì è ðááí ÷eí e. Éðáñoúýí á ì ðeááçeè ñ ñí áí e ñáí è ñáeúñeèá í áðí áí úá ì áñí e: eç Í í eúøe, Éòáeèe, Ðí ññeè è Áðáòeè á Éèeáeáí á, Ááððí eò è ×eèááí. Á ýòeò áí ðí áàò í í áí í ðeáúáøeá áí eúøá í á í óæááeèñú á ðeòóáeúí úò ì áñí ýò, ñí ì ðí áí æááðúeò ñáeúñeèá ì ðàçáí áñoáà, ì ðááí áçí á=áí í úò áeý ì áí eý í á ááðáááí ñeí e ì eí úááe áí áðáí ý óòáæeááí eè eèè ðáññeáçáò- ááeèáááò áeý áá=áðí eò ðàçáeá=áí eé. Óáí ðáú í í è ðááí òáeè í á Óááðeèáò, ðí áeèè á øeí eó í á òáí òú è ñí ì ððáeè òáeááeçí ð. Í áí áeí í í e í óæááeèñú á ì óçúeá, í áí ì eí áðúáe í á eò í áñeááeè è ááðí í áeñeí ì ì ðí eñoí æááí eè. Í í ýoí ì ó í áðí áí úá ì áñí e, ñòúáñoáí áááøeá ðáí áá á óñoí í e óí ðí á, ñòáeè í áòeí í áeúí úì è è ðàçó=eááeèñú eç ì áñáí í eéí á í á áí ñeðáñí úò çáí ýòeýò è ì áeèñú í á í áòeí í áeúí úò eí í óáðòáò. Á ðáçóeúòáòá, ááí í úá ì áñí e ì áí ýeè ñáí þ óí ðí ó: í ò ì áeí áeé ááç ñí ì ðí áí áæáí eý - áí óí ðí áúò í áí eé, í ò ì áñáí, èí áðúeò ðàçeè=í úá ááðeáí òú - è ñòáí ááðòeçeðí ááí í úì ááðñeýì. Á ááí í ì ñeó=áá, ì óçúeá

İ aı yeanü aey oı aı, +oı aü oai aeáoai ðeou í í aóp nı oeaéuí op í í oðaaı í nõu.

Yoi í çı a-aáo, +oı í aüañoai ðaçaeaaáo nái p i oçúeó a nı í oaañoaae n oadaeoáðenoeıé nı oeaéuí í e nenóai ü. Oaeı a oaaðæaaı ea, eı í a-ıı, í a í aúyńı yáo ańa ańı aeou i oçúeaeuí í e æeçı e e i oçúeaeuí ü o ðaçee-eé. Í aı aeı, yoi í í æáo í ðeaeçeou í ań e í oaaóo í a í aüeé aı í ðı n, oı í í yı ooúe aüøá. Oei e-ı úe aı nái aeü a pæı í eı aeeneı é eeanne-ańeı é i oçúea eı aáo í í ðaaaéaı í op eáðaðøep, í ańeı eüer í í oı ayüop í a eı aeeneop nenóai o eano. Nı euí úe aı eaeneo a nı oeaéuí í e i oçúeaeuí í í eai á í ðaánoaaeyáo nái op aáðoı p p e í ðańðeæı op nõoı aı ü. Í a nêaaópüae í eæı ae nõoı aı e nõı eo aeéı í í aı eðopüeé aáðaaı üeé, ça í eı nêaaáoð nêðeı a-, oaađı eé e, í aeı í aó, i oçúeai o, eáðapüeé í a oðooı á. Ó í eai aaa í aı aóøe a Çaeðá (yaaeeoađı í a í aüañoai aac eeaáđı a) i oçúeaeuí üa aı nái aeé í a eı apó aáoüeø enı í eı eoaéae e aı ađai y í aı ey a oı ða aı eı nı í aaoı a nı aøeaaþony.

Çai aarı úe nêı oı í e-ańeéé í ðeáñoð í a-aé náðuacı í ðaçaeaaouńy nı ađai aı eı aóñoðeaeuí í e ðaaı epöeé. Á aaenóaeoaéuí í nõe, yoi nái aarı ðı aa oaaðeéa í í í ðı eçai ańoáo i oçúeé, a eı oı ðı e oı -ı í nõu ðaaı ou eaeaaı aı o-ańoı eéa ađoı í ü eáðaaó aı eüøop ðı eü, ðaeæá eaé e áa nı aoeaeçeçaoey. Eaeaaý nãeöey eı aáo nái aarı aaaaüaaı. Eı í oáðoı aeńoáð - +oı - oı ađı aa oaaðe-ı í aı aeńı aó-ađa. Ó aeðeæađa nı ańai ađoáeá oı eöeé. Í í nõı eo í a í uaaańoaeá í a eçaaaay í e çáoéa, í í aarı í í yaeyáońy n nı enéa o-ańoı eéı a. Í í í ðaánoaaeyáo nı aı e aai eı enoðaoep. Á í aüañoaaó, aaa nı oeaéuí üa aarı aáđı üa ðı eé nêeı í ðaçee-aþony, i oæ-eı ü e æaı üeı ü eı apó ðaçaaéuí üa ðai ađoóaðü. Aüer çai a-aı í, +oı a í aüañoaaó, aaa oáðeø í oı í nêoaeuí í a ðaaaı nõai e í ðı aóeøeai í a nı oðoai e-ańoai, nı çaaþony aı eüøeá aı nái aeé, a eı oı ðüø í oðaaı í yoi nı oðoai e-ańoai. Á ađoáeø í aüañoaaó, aaa -ańou í ańaeı ey í ađı aeony aı aeánoe yeøü, ðaçaeaaouńy nı euí ay i oçúea.

Í aı aeı, ańou e ađoaaý nõı ðı í a aarı í aı ađaoı aı oa. Eı í a-ıı, a í í ðaaaéaı í í nı üneá, i oçúea nı çaaı a aey oı aı, +oı aü í í aaadæeaaou e nêı aı eçeðı aáou aaæı üa ańı aeou eoeüoðü. Í í í a, ðaeæá, eı aáo e ađoáeá oı eöeé. Í aı ðeı ađ, í ðı ðeai aaenóaeá aa aı í eı eðopüeı eoeüoðı üı oı ðı aı. Nöüańoapò í aüańoaa, aaa í í æı í í ađaaaou i oçúeı e oı, -aaı í aeüçy aüðaçeou a nêı aáo, aaa i oçúea e i oçúeai ou aüðaaþo í ðeı í aı ea í o nı oeaéuí üo í í ðı. E ańa æá, ańee i ü æaeaaı í í í you í oı, +oı í í ðaaaeyáo í ðeðı aó i oçúeé, i ü aı eæı ü eçó-eou, aı - í ađaüo, í aüeé oadaeoáð eoeüoðü, í nı aarı í, -aeı aa-ańeéa

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

açelî îîôîî øáí èý á àáííî î áúáñòáá, á òàèæá ááî ñáyçè ñ áðóàèì è î áúáñòááì è.

ÑÎ ÖËÎ Î ÖÇÛËÎ ÁÁÁÁÎ ÈÁ

Î ñîîáííé î ðááì áò àáííé ñòàòùè í òîî àèòñý á í áèáñòè ñî öèî î öçúèî ááááî èý, èèè èàè í àçúááðò ñáááðî àì áðèèáí ñèèá ó-áí úá – «ýòîî î öçúèî ááááî èý», èí òî ðî á î íæáò áúòò î îðááèáíí èàè ñðááí èðáèúí í á èçó-áí èá î öçúèè ì èðà, òàè è èàè èçó-áí èá î öçúèè á àñî àèðá èóèúòðî èí àèè. Ñî öèî î öçúèî ááááú î áú-íî ñáyçúááðò ñáy èàè ñ î öçúèî ááááî èáì (àèáááì è-áñèí á èçó-áí èá î öçúèè ñ èñòî ðè-áñèèò è ñî öèáèúí úò òî -áè çðáí èý), òàè è ñ ñî öèî èóèúòðî í é áí òðî î î èí àèáé (èçó-áí èá èðááé, àèòáí òèðóý áí èì áí èá í á èóèúòðá). Í î ýòî î ó, í áèí òî ðúá î îðááèýðò ñî öèî î öçúèî ááááî èá èàè áí òðî î î èí àè-áñèí á èçó-áí èá î öçúèè.

Áí èúøèî ñòáí ñî öèî î öçúèî ááááî á – ñî áòèáèèçèðòñý á í áí í é èèè í áñèí èúèèò ì áèáí úèèò èóèúòðáò, ááá í í è î ðî áí áýò î î èááúá èññèááí ááí èý á òá-áí èá î îðááèáí í î áí í áðèí áá áðáì áí è (áí èáá í áí í áí áí áá) è èçó-áðò ì áñòî óð èóèúòðò è ýçúè. Áí çðáñòááò -èñèí ñî öèî î öçúèî ááá-áñèèò èññèááí ááí èé, î ðî áí áèì úò ó-áí úì è – î ðááñòááèðáèýì è èçó-ááì úò èóèúòð. Í á ñááí áí ýòî èé ááí ú ñòúáñòáóáò áí èúøè á èí èè-áñòáí ýí î í ñèèò, èèòáèñèèò, èí àèèñèèò, èí áí í áçèèñèèò è áððèèáí ñèèò ñî öèî î öçúèî ááááî á. Èððñú î î «ýòî î î öçúèî ááááî èð» á Ñî ááèí áí í úò Øòáðáò è Èáí ááá í áèáí èáá -áñòî î ðááèáááðòñý í á î öçúèáèúí úò îðááèáí èýò (á ðááèèò ñèó-áýò - í á îðááèáí èýò áí òðî î î èí àèè). Áí èúøèî ñòáí ñî öèî î öçúèî ááááî á, î ðáí í ááðúèò á óí èááðñèòáòá, ðááí òáðò í á î öçúèáèúí úò îðááèáí èýò èèè á øèí èáò. Óáèòè-áñèèò áñá, èòî ñòðáì èòñý î î èó-èòú ñòáí áí ú áèí èí î èðî ááí í î áí ñî áòèáèñòá á í áèáñòè ñî öèî î öçúèî ááááî èý, èí áðò ðááí óð í ááðóçèò è í á î öçúèáèúí úò îðááèáí èýò, è î ðè èçó-áí èè èóèúòðú, èñòî ðèè, áí áèèçá î öçúèáèúí í é æèç í è ñ òî -èè çðáí èý ñî öèáèúí úò í áòè - áí òðî î î èí àèè è ðááèí í î ááááî èý. Áèý ñòóááí òî á òàèæá áááí í í áèáááòú ýçúèáí è èóèúòð, á èí òî ðúò î í è áóáòò î ðî áí áèòú èññèááí ááí èý.

Ñî öèî î öçúèî ááá-áñèèá î î èááúá ðááí òú áèèð-áðò çáòèí áóð è áèááí çáì èñú, í áðýáò ñ ðáçèè-í úì èí òáðáúðèðî ááí èáì. Èññèááí ááðáèú ýáèýáòñý í áí î ñðááñòááí í úì ó-áñòî èèí î èóèúòðî úò î ðî òáññî á. Í í í áðáúááòñý çá î î î î úúð è î ðáí í ááááðáèð î öçúèè èèè ì áñòáðò, è èçó-ááò î öçúèáèúí óð ñèñòáì ó í áðýáò ñ áðóàèì è -èáí àì è àáí í î áí í áúáñòáá, î î çí áááý áá èçí óððè. Í á-èí áý ñ 1980- ò áí áí á ñî öèî î öçúèî áááú í á-áèè ó-áñòáí ááòú á î î ñèááí èò í áó-í úò î ðî áèòáò, òáèèò èàè: ááí ááðî úá èññèááí ááí èý, òáí ðèý èðèòèèè è èí òáðî ðáòáòèè,

èçó-áí èà ìíí óèýðí í é éóèúóóðú. Áí çðí ñèí èí èè-áñòáí èññéááí ááí èè ñí áñòááí í úó í àòèí í àèúí úó éóèúóóð. Í ñí çí áááý ñáí þ ðí èú á èçó-áí èè è ìíí èí áí èè éóèúóóð, ñí òèí ì óçúèí áááú í à-àèè áí àèèçèðí ááòú ñáí þ (á èà-áñòáá ó-áí úó) áçàèí ì ñáýçú ñ í áúáñòááí è, á èí òí ðúó í í è ì ðí áí áýò èññéááí ááí èà. Í áí í áðáí áí í í ñ òàèè è ááæí úí è ñí ñòááèýþúèì è áí àèèçà ì óçúèè, èàè: í í òí í á ððáí ñèðèáèèðí ááí èà çáóèí áúó çàí èñáé è èçó-áí èà èñí í èí èòàèúñèí áí ì áñòáðñòáá á ááí í í é í áèáñòè, í ñí í áí í è ì í òí è ááèñòáèè á ñí òèí ì óçúèí ááááí èè áñá áí èáá è áí èáá í áðáí áúááòñý á ñòí ðí í ó èçó-áí èý ì óçúèè á èí í ðàèñòá áá áçàèí ì í òí í øáí èè ñ í ñòáèúí í é -áñòúþ í áúá-áèí áá-áñèí é éóèúóóðú.

Á èí í á-í í ñ-áðá, ñí òèí ì óçúèí áááú ì í í úòàèèñú í áúááèí èòú ñí áñòááí í úá í ðàáèúí úá í ááèþááí èý (í áòí áýñú á èà-áñòáá áí áøí èò í ááèþááòáèéé éóèúóóðú) ñ í ðááñòááèáí èýì è í áúáñòáá í ñí áñòááí í í é ì óçúèáèúí í é éóèúóóðá.

ÁÈÁÈÈÎ ÃÐÀÕÈß

Ýòí í í óçúèí èí áèý, Áèáí í. ì áððèáí, Áí ððí í í èí áèý ì óçúèè (*The Anthropology of Music* Evanston, IL: Northwestern University Press, 1964); ì ýí ðè Õí í á, Ýòí í í óçúèí ááá (*The Athnî musicologist* New York: McGraw- Hill, 1971); Áæí í Áèàèèí á, Í áñèí èúèí ì óçúèáèáí ×áèí ááè? (*Í í w Musical Is Man?* Seattle: University of Washington Press, 1973); Áðóí í Í áðòè, Èçó-áí èà Ýòí í í óçúèí èí áèè (*The Study of Ethnomusicology* Urbana: University of Illinois Press, 1983); Áðóí í Í áðòè è Õèèèí Áí òèí áí, ðáááèòí ðú, Ñðááí èòàèúí áý ì óçúèí èí áèý è Áí ððí í í èí áèý ì óçúèè: Ñí -èí áí èý ì í Èñòí ðèè Ýòí í í óçúèí èí áèè (*Comparative Musicology and Anthropology of Í usic: Ássáós in the History of Ethnomusicology* Chicago: University of Chicago Press, 1991); Ýèáí ì èáðñ, ðáááèòí ð, Ýòí í í óçúèí èí áèý: Áááááí èà (*Ethnomusicology: An Introduction* New York: Norton, 1992); ×áðèúç Ñèááð, Ñí -èí áí èý ì í Ýòí í í óçúèí èí áèè 1935-1975 (*Essays on Musicology 1935- 1975* Berkeley: University of California Press, 1977); Ýí í Áðèááèáá Øóóðñí á, Èññéááí ááí èà ì í Ýòí í í óçúèí èí áèè: Áí í í ðèðí ááí í áý Áèáèèí áðáÕèý (*Ethnomusicology Research: À Select Annotated Bibliography* New York: Garland, 1992).

Í áçí ð ì èðí áí é ì óçúèè Óèèúýì í. ì áèí, ì óçúèáèúí áý Èóèúóóðá Í èááí èè, Áèèæí ááí Áí ñòí èà è Áçèè, 2- í á èçá. (*Music Cultures of the Pacifiñ, the Near East, and Asia*, 2nd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall, 1977); Áðóí í Í áðòè, Í áðí á è ððááèòèí í í áý ì óçúèá Çàí ááí úó Èí í ðèí áí òí á, 3- á èçá (*Folk and Traditional Music of the Western Continents*, 3rd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1990);

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Yèèçàààò Ì áó, ðàààèòí ð, Ì óçÙèà Ì íîàèò Éóèüòòð (*Musics of Ì ài'ó Cultures* Berkeley: University of California Press, 1980; Áyàèà Ðàè, Ì óçÙèà Æñàáí Ì èðà (*Music íf the Whole Earth* New York: Scribner's, 1977); ÆæáÒ Òèòí í è äð., Ì óçÙèàèüí Ùá Ì èðÜ, 2- á èçä, (*Worlds of Music*, 2nd ed., New York: Schirmer Books, 1992); Í àððèñèý Øáðáí Èàí í ááèè, Óðí èè Ì èðà: Ì áæí àðèí í àèüí Ùé Í óðááí àèòàèü Ì óçÙèàèüí í áí Í ðáí í ááááí èý è Í áó=áí èý (*Lessons frí Ò the World: A Cross- Cultural Guide to Music Teaching and Learning* New York: Schirmer Books, 1991); Ææí í Á. Èýì Ì áð, Ì óçÙèà á Æèçí è ×áèí áàèà (*Music in Human Life* Austin: University of Texas Press, 1993); Áðóí í Í àðè è äð., Áááááí èà á Ì èðí áòð Ì óçÙèò, 2- á èçä. (*Excursions in World Music*, 2nd ed. New Jersey: Prentice Hall, 1997)

Èçì áí áí èý á Ì óçÙèà Áðóí í Í àðè, ðàààèòí ð, Áí ñàí ü Áí ðí àñèèò Ì óçÙèàèüí Ùò Éóèüòòð: Òðáàèòèý è Èçì áí áí èà (*Eight Urban Musical Cultures: Tradition and Change* Urbana: University of Illinois Press, 1978); Áðóí í Í àðè, Çàí àáí í á Áí çáàèñòàèà í á Ì èðí áòð Ì óçÙèò (*The Western Impact on World Music* New York: Schirmer Books, 1985); Ææáðáðà Ááðáá, ðàààèòí ð, Èñí í éí èòàèüñèáý Í ðàèòèèà: Ýóí í Ì óçÙèí éí àè=áñèèà Í áðñí àèòèàÜ (*Performance Practice: Ethnomusicological Perspectives* Westport, ÑÒ: Greenwood, 1984); Ñòèááí Áèòí è äð., Ýóí í Ì óçÙèí éí àèý è Ñí áðáí áí í áý Èñòí ðèý Ì óçÙèè (*Ethnomusicology and Modern Music History* Urbana: University of Illinois Press, 1991), Èàí ð=Ùááè Áðøàèèáá è äð., ÈÜðáÜçñèí á í áðí áí í á Ì óçÙèàèüí í á ðáí ð=áñòáí (Áèøèáè: Óí í á «Ñí ðí ñ- ÈÜðáÜçñòáí », 1999).

Èí ñòðòí áí òü Éóðò Çàñ, Èñòí ðèý Ì óçÙèàèüí Ùò Èí ñòðòí áí òí á (*The History of Musical Instruments* New York: W. W. Norton, 1940); Ñèáèè Ì áðèóçá, Ì óçÙèàèüí Ùá Èí ñòðòí áí òü: Æñáñòí ðí í í èé Ñèí áàðü (*Musical Instruments: A Comprehensive Dictionary* Garden City, NY: Doubleday, 1964); Èí í ñòáí òèí Ááðòèí á è äð., Áðèáñ Ì óçÙèàèüí Ùò èí ñòðòí áí òí á í áðí áí á ÑÑÑÐ, 2- á èçä. (Ì í ñèáá: Ì óçÙèà, 1975); Í í áÜé Ñèí áàðü Ì óçÙèàèüí Ùò Èí ñòðòí áí òí á Áðí áá (*The New Grove Dictionary íf Musical Instruments* New York: Macmillan, 1984), ÑááÜí àèÜ Ñóááí àèèáá, Èèðáèçñèèá Ì óçÙèàèüí Ùá èí ñòðòí áí òü (Óðóí çá: ÈÜðáÜçñòáí , 1986).

Ì óçÙèàèüí Ùá Ááðáðí èí áí òü Éóðò Çàñ, Ì óçÙèàèüí Ùá Èñòí ðí èèè (*The Wellsprings of Ì usic* The Hague: Martinus Nijhoff, 1961); Áèáí Èí Ì àèñ è äð., Ñòèèü Í áðí áí í é Í áñí è è Éóèüòòðà (*Folk Song Style and Culture* Washington, DC: American Association for the Advancement of

Science, 1968); *Äæí í Áëàèéí á, Ì óçúèà, Êóëúóóðà è Í í úò (Music, Culture, and Experience* Chicago: University of Chicago Press, 1994).

Äçäëÿä í à Çàí àäí óþ Ì óçúèó Äáí ðè Êéí áñáóðè, Ì óçúèà, Òäëáí ò è Êñí í éí èòäëúñóáí : Êóëúóóðí äÿ Ñëñóáí à Êí í ñáðááóí ðèè (*Music, Talent, and Performance: A Conservatory Cultural System* Philadelphia: Temple University Press, 1988); *Áðóí í Í áòòè, Ýëñéóðñèè á Òáðòéáí á: Ýóí í Ì óçúéí éí äè-áñèèà Ðaçí úøéáí èÿ í Ì óçúèáëúí úò Øéí èáð (*Heartland Excursions: Ethnomusicological Reflections on Schools of Music* Urbana: University of Illinois Press, 1995); *Êóðò Áéáóéí í Ò, Ì óçúèáëúí äÿ ÆÈçí ú á Ì áí ÿþúáí ñÿ Í áúññóáá (*Musical Life in a Changing Society* Portland, OR: Amadeus Press, 1992).**